TEKST & TEGNING

Blad for tegneserie-interesserte Nr. 8

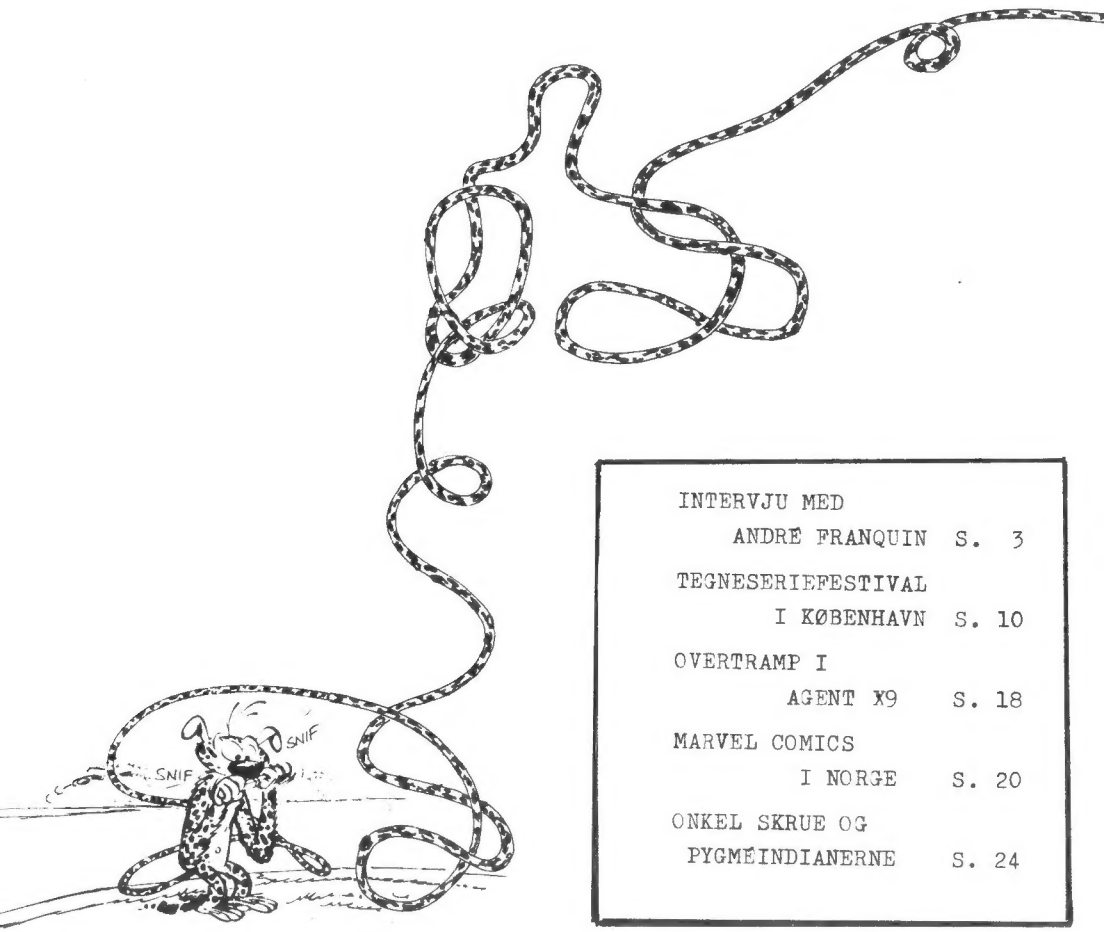

INTERVJU MED ANDRÉ FRANQUIN S. 3

TEGNESERIEFESTIVAL I KØBENHAVN S. 10

OVERTRAMP I AGENT X9 S. 18

MARVEL COMICS I NORGE S. 20

ONKEL SKRUE OG PYGMÉINDIANERNE S. 24

TEKST & TEGNING (tidl. SERIELESEREN) nr. 8 (nr. 1/1979).
Redaktør og utgiver: Jon Gisle. Layout: Elin Amundsen.
TEKST & TEGNING utkommer 4 ganger i året. Årsabonnement: kr. 20,-. Løssalg: kr. 6,-.
Annonsepriser: 1/1 side kr. 150,-, 1/2 side kr. 80,-, 1/4 side kr. 50,-. For annonser som må uttegnes av redaksjonen, beregnes et tillegg på 40 %. Rubrikkannonser: kr. 2,50 per linje, minimum kr. 10,- per annonse.
Adresse: Jon Gisle, Glückstads gate 5, Oslo 1. Postgirokonto 2 29 43 79.
Dette nummer er tilegnet en bekkasin i et pæretre.

Kjære leser!

SOM DU SER, har Serieleseren gjennomgått enkelte forandringer siden sist. Den har fått enklere utstyr, et annet format og et større sidetall. Dessuten heter den ikke Serieleseren lenger, men TEKST & TEGNING. Og A/S Hjemmets navn er forsvunnet fra bladet.

Bakgrunnen er denne: Hjemmet regnet opprinnelig med at Serieleseren skulle bære seg økonomisk. Denne optimismen var muligens noe urealistisk; iallfall ble det nokså fort klart at abonnenttallet var for lite til å bringe balanse i regnskapet. Forlaget gav derfor opp.

Jeg syntes det ville være synd om bladet skulle forsvinne, og derfor bad jeg om lov til å fortsette utgivelsen på egen hånd. Hjemmet gikk med på dette på én betingelse: at bladet måtte få et annet navn. Slik oppsto TEKST & TEGNING.

I motsetning til Hjemmet regner jeg med å få det hele til å gå så noenlunde økonomisk. Prisen for dette er enklere sats og trykk og A5-format i stedet for A4. Til gjengjeld har sidetallet økt så mye at det mer enn oppveier det mindre formatet. Et nummer av TEKST & TEGNING inneholder mer stoff enn et nummer av Serieleseren gjorde.

En annen fordel er at trykningstiden blir vesentlig mindre enn det Hjemmet klarte å få til. Dermed blir det lettere å bringe nyhetsstoff, og de som sender inn leserbrev, vil slippe å måtte vente et halvt år på svar.

Derfor: Skriv til oss!

Jon Gisle

Forsiden viser denne gang Spiralis fra Sprint & Co. av A. Franquin.

André Franquin

Et av de store trekkplastrene på siste tegneseriefestival i København var den 55-årige belgiske tegneren André Franquin. Han er mest kjent for Spirou (norsk: Sprint & Co.), men står også bak flere andre serier. Særlig Gaston Lagaffe bør nevnes.

Sprint & Co. er den eneste av Franquins serier som er iallfall litt kjent her i landet. Likevel var ikke Sprint hans egen oppfinnelse opprinnelig; da han overtok serien i 1947, hadde den eksistert i ni år, og blitt laget av to andre tegnere, Robert Velter (Rob Vel) og Joseph Gillain (Jijé). Etter at Franquin gav opp Sprint i 1969, har den blitt tegnet av Jean-Claude Fournier. Det hersker imidlertid ingen tvil om at Franquin er den klart beste av de fire Sprint-tegnerne.

Sprint/Spirou var egentlig en lyslugget hotellgutt, en relativt uinteressant figur som kan ligne på Hergés Tintin. Serien om ham er en kombinert spennings- og humorserie - også dette i likhet med Tintin. Og som i så mange tegneserier er det bifigurene som fanger interessen - i Sprint & Co. særlig Spiralis (fransk: Marsipulami), et underlig fabeldyr med en kjempehale som danderes forskjellig alt etter dyrets humør.

I dette og neste nummer av TEKST & TEGNING har Freddy Milton et intervju med Franquin.

FREDDY MILTON INTERVJUER FRANQUIN:

Mannen bak

- Hvordan begynte du som serietegner?

Franquin: Jeg har hele tiden arbeidet for forlaget Dupuis. Min første serie kom i et årshefte, L'Almanach Spirou, i 1947.

- Det var altså en serie om Spirou (norsk: Sprint & Co)?

Franquin: Ja, jeg overtok den etter Jijé (Joseph Gillain), som i sin tur hadde overtatt den etter Rob Vel. Jeg gjorde ferdig en episode som Jijé hadde begynt på, og prøvde selvfølgelig å tegne i hans stil. I dag ville det ha vært utenkelig å overlate en hovedserie til en debutant!

- Var du ikke nervøs da du ble betrodd en så viktig serie med en gang?

Franquin: Egentlig ikke. Jeg var optimist. Men jeg brøt nok en del regler for hvordan en serie skal tegnes... Først etter noen måneder begynte jeg å få klamme føtter; jeg klarte ikke å finne på historier, og det var like før jeg droppet hele greia.

- Men likevel fortsatte du?

Franquin: Det var Gillain som reddet meg. Jeg begynte å arbeide hos ham sammen med bl.a. Lucky Luke-tegneren Morris. Gillain fant et lokale til oss, og der slo vi oss ned. Det var pent av ham, for vi arbeidet visst ikke særlig effektivt... Jeg tror det er veldig viktig at unge tegnere får kontakt med profesjonelle.

- Hvordan blir manuskriptene dine til?

Franquin: Til å begynne med arbeidet vi ut i det blå, men i dag tror jeg ingen gir seg i kast med å tegne en serie før handlingen stort sett er fastlagt. Det vanskelige kommer først når man sitter foran papiret og er alene med blyanten.

- En slags ildprøve?

Franquin: Kanskje. En ny ildprøve hver gang.

- Må man ha en spesiell mentalitet for å bli serietegner?

Franquin: Man må ha noe av barnet i seg. Man skal ikke lage serier for barn, men for seg selv, og for det man har ig-

Sprint & Co.

Spiralis med familie

jen av sin egen barndom. Jeg tenker sjelden på mitt publikum. Det er hvis man selv morer seg mens man lager tingene, at resultatet blir best. Man gjør det selvfølgelig også for pengenes skyld - man skal jo leve - men i det øyeblikk du sitter og tegner, glemmer du alt annet enn å more deg selv. Det er klart at man også får en viss rutine, men det ideelle er når man synes det er like morsomt hver gang.

- Hva gjorde du før du begynte med serier?

Franquin: Jeg arbeidet i et beskjedent tegnefilmstudio med bl.a. Morris og Peyo. Før det igjen gikk jeg halvannet år på kunstskole. Det var en fyr som så karikaturtegningene mine, som formidlet kontakt med tegnefilmstudioet.

- Kan du anbefale en tegner å gå på kunstskole?

Franquin: Jeg tror at det ideelle er mester/lærling-forholdet, slik jeg opplevde det sammen med Gillain, men alle kan ikke være så heldige. Roba, f.eks., er en dyktig tegner, og han har gått flere år på en tegnerskole, Det viktigste er at man vil tegne, liker å tegne og fortsetter med å tegne. Men det er ikke så lett som mange tror.

- Når har man sine største øyeblikk som serietegner?

Franquin: Når alt går som det skal, og så når man finner på noe nytt, iallfall noe som er nytt for en selv. Og når man finner på et gag som en selv virkelig morer seg over, da føler man at man har utrettet noe - at man ikke har spilt tiden.

- Og tunge, dystre øyeblikk?

Franquin: Når alt går i stå.

Det er forferdelig! Da føler man seg både udugelig og nedslitt.

- Tenker du noen gang at du har nådd ditt mål?

Franquin: Hva mener du med det?

- At man en dag kan si: "Ja, slik skal det være! Nå har jeg funnet ut hvordan det skal være, nå er jeg på den grønne gren."

Franquin: Jeg kan ikke forestille meg at det kan være mulig. Det ville jo bli kjedelig om man kom så langt. Man tar en drosje for å komme fram, og når man så er framme: Takk og farvel! Hvis jeg fikk den fornemmelsen, tror jeg det ville være fordi jeg ikke hadde lyst til å gjøre noe mer. Hvis man derimot lykkes, finner man stadig på nye ting, og det er meget engasjerende. Når jeg nå holder på med serien Gaston, føler jeg ofte at jeg virkelig utretter noe.

- Rutine er altså farlig?

Franquin: Absolutt. Rutinen dreper nyoppdagelsene. Men naturligvis skal ikke det tegnemessige ta overhånd heller. I Europa ser man gjerne på tegneserier fra en estetisk synsvinkel, - man ser mer på tegningene enn på historien, og det er

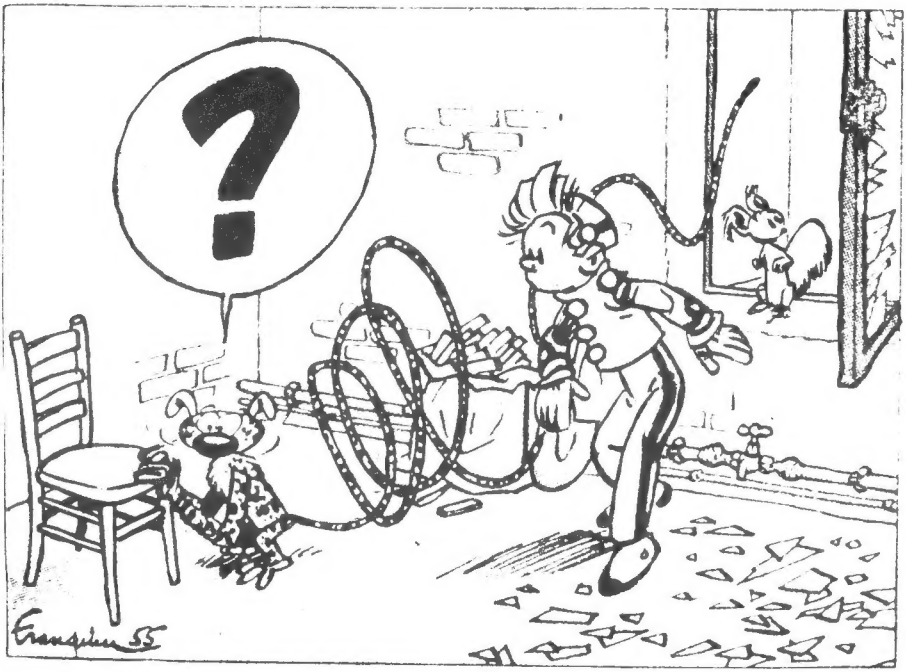

Spiralis, Sprint og ekornet Spip

farlig. Bilde og historie skal virke sammen; det går ikke an å bare se på en av delene. Det er spesielt farlig hvis tegneren selv skriver manuskriptet. I USA har man f.eks. en masse glimrende tegnere som i og for seg ikke er særlig populære, og så har man en del dårlige tegnere som har ganske stor suksess fordi de bruker de evner de har til å fortelle en historie på en god måte.

- Men en god historie kan vel ikke klare seg med dårlige tegninger?

Franquin: Tja, det skal man nå ikke være så sikker på, men først må man prøve å lage noen kriterier for hva som er en god serietegning, og det er veldig vanskelig. Men i siste instans er det jo publikum som avgjør den saken. Det finnes serier som fra en faglig, grafisk synsvinkel er ganske håpløse, men som likevel har stor kommersiell appell. Hvordan skal man så forklare det?

- OK, selv om tegneren er dyktig, må man ikke undervurdere historiens betydning.

Franquin: Jeg tror ærlig talt at vi mangler gode historiefortellere i seriebransjen. Profesjonelle historieberettere. I fremtiden vil mer og mer avhenge av storyforfatterne. Vi er nå i ferd med å forlate en periode hvor tegneren har vært den ledende, har vært "kongen" i bransjen. Oftest har tegneren improvisert en historie som "rettferdiggjør" tegningene hans. Resultatet har blitt for dårlige storyer. I dag er man i ferd med å finne ut hvor viktig det er med en veldisponert, godt fortalt historie, men fremdeles kan de virkelig gode manuskriptforfatterne telles på én hånd, mens vi etter hvert har fått ganske mange dyktige tegnere.

- Men dette henger vel også sammen med det økonomiske?

Franquin: Ja, en serieforfatter får relativt dårlig betalt. Man har liksom ennå ikke innsett at det er ganske få som har talent for å lage manuskript til tegneserier.

- Det er vel ikke rart at det fins så få serieforfattere? Man oppmuntrer jo ikke folk til å bli det!

Franquin: Det stemmer. - Selv har jeg ofte arbeidet sammen med manusforfattere, og først og fremst må man føle at det er gode forfattere man jobber med, folk som føler noe for den serien de skriver ... Det gjelder å fange ånden i serien. Hvis kompaniskapet er godt, kan det bli usedvanlig gode serier av det; tenk bare på Goscinny/Morris (Lucky Luke) eller Goscinny/Uderzo (Asterix).

- Hvordan fordeles honoraret mellom tegner og forfatter?

André Franquin

Franquin: Det kommer an på hvordan tegneren og forfatteren selv ordner det. Hos Dupuis er det ikke uvanlig at hvis tegneren får 500 francs for en side, går 100 av dem til manusforfatteren.

- Hva mener du om sensur?

Franquin: Det har vært vanlig å tro at tegneserier utelukkende er beregnet på barn. Nå er det i ferd med å endre seg, men det er faktisk uutholdelig at det står noen bøyd over en og forteller en hvordan man bør eller skal lage tingene. I Frankrike er det offentlig sensur av serier, og det er avskyelig. Jeg kan lettere akseptere en selvsensur som tegner og forfatter selv foretar, under hensyntagen til hvilket publikum de henvender seg til ... at publikum kanskje ikke er modne nok til å forstå enkelte ting, og så dropper man dem av den grunn. I bladet Spirou er det ikke offentlig sensur, men skal en historie trykkes som album, kommer sensuren inn i bildet. Jeg husker at jeg en gang måtte avvæpne noen banditter under et innbrudd i et stormagasin ... I Frankrike skjer sensuren først etter at albummene er blitt publisert, så der kan man komme ut for de skrekkeligste ting hvis forlaget blir tvunget til å inndra hele opplaget!

(Intervjuet avsluttes i neste nummer.)

PratBubblan!

EN BOK OM SERIER
AV STURE HEGERFORS

En ny bok om serier

Helt i färg

PRIS 85 SV. KRONER

FORMAT A4. FORLAGS AB TREVI, STOCKHOLM

DET ER I BERGEN DET SKJER!

SÅ KLART!

JEG kjöper ALT!

IHVERTFALL NESTEN.. (GULP)! JEG ER I ALLE TILFELLER INTERESSERT I TILBUD PÅ ALLE TYPER TEGNESERIER FRA TIDSROMMET 1900-1970! (THOSE WERE THE DAYS) TILSALGS HAR JEG: TEMPO NESTEN KOMPLETT 1967-77 OG FANTOMET KOMPLETT 1970-78 (GI BUD!) (KAN OGSÅ BYTTES I SERIER FRA FÖR 1960.) JEG HAR OGSÅ EN GOD DEL SINGELPLATER I STRÖKEN STAND MED ALLE GULLGUTTA FRA THE SWINGING SIXTIES FOR EKS. BEATLES (DU HUSKER VEL DEM?) KINKS STONES ETC. SOM JEG KAN BYTTE I ELDRE TEGNESERIER. SKRIV TIL

BILLY BÖCKLINGS BYTTETEK

c/o BJØRN DAHL EDV. GRIEGSVEI 26 5000 BERGEN

PST. ALLE TYPER TEGNESERIER SKAFFES PÅ LENGRE SIKT. SKRIV ØNSKELISTE MED PRISTILBUD!

BRENNER DU TEGNESERIER??

BRUK HELLER KOKS. DET ER FAKTISK MYE BILLIGERE, DESSUTEN... (NÅ KOMMER DET) SÅ SELGER & BYTTER VI INN PENT BRUKTE TEGNESERIER.

$ERIE-BUA!

NYGÅRDSGT 82 A. BERGEN. ÅPEN: TIRS-ONS-FRE 14⁰⁰-16³⁰ TORS 14⁰⁰-18⁰⁰ LØR 11⁰⁰-14⁰⁰

JEG ØNSKER KJØPE:

ILLUSTR. KLASSIKERE NR 1-10 (1. UTG) (TOPP PRIS BETALES FOR STRØKEN KVALITET) ILLUSTR. KLASSIKERE NR 200-221 + ALLE ANDRE BLADER UTGITT AV ILLUSTRERTE KLASSIKERE FOR EKS. ALT I BILDER * EVENTYRBLADET * TOPPSERIEN * FILMSERIEN * T.V. SERIEN M/MERE!!!! DESSUTEN KJØPER JEG ENDEL: FANTOMET FØR 1975 * TEMPO 1966-67 * DONALD DUCK 1958 * WALT DISNEYS MÅNEDSHEFTER 1967-70 * SKREKK/MAGASINET * + EVENTUELLE ANDRE SKREKKBLADER

TILBUD SENDES:

BERTIL STRØMMEN

VESTRE VADMYRA 36 5071 LODDEFJORD

TOPP PRIS BETALES FOR STRÖKNE EKSEMPLARER AV TEX WILLER NR. 2-3-4 (1971) OG DONALD DUCK POCKET BOK NR 1-2-3 (1. UTG). JEG KJÖPER OGSÅ ENDEL KRIGSBLADER FØR 1974.

STEIN TESSEM. GRAVDALSV. 230 5034 Y. LAKSEVÅG.

JEG ØNSKER KJØPE EN DEL DETEKTIVMAGASINET OG "LYS & SKYGGE" (HAR ENDEL DETEKTIV-MAGASIN I BYTTE.

HARALD S. JOHANSSON

NYE SANDVIKSVEI 54B 5000 BERGEN

JEG KJØPER ENDEL DONALD FÖR 1967 OG DAFFY FÖR 1969 (HAR MORGAN KANE KOMPL. I 1. UTG. HVIS NOEN VIL BYTTE!

OLE J. SKAGEN

HESJAHOLTET 42 5033 VARDEN

FESTIVAL

Fra 6. til 8. oktober var tegneserieinteresserte fra hele Skandinavia samlet i København. Det var årets seriefestival - den fjerde i rekken - som gikk av stabelen, arrangert av det lille danske fanzineforlaget Runepress. Disse festivalene er etter hvert blitt en fast institusjon; siden starten i 1973 har de blitt arrangert relativt regelmessig med ett til to års mellomrom.

I år slo man litt større på enn tidligere. Runepress er nemlig blitt kjøpt av et av de største danske tegneserieforlagene, Interpresse, og dermed har man fått penger å rutte med. Arrangørene hadde denne gangen råd til å hente fremtredende serietegnere og serieeksperter langveisfra til København. Likevel kan ikke pengene fra Interpresse helt ha strukket til, - billettene var nemlig uforskammet dyre, og det reduserte nok oppslutningen om festivalen.

Nåja. Programmet var iallfall ikke dårlig. Belgieren André Franquin, mannen bak Sprint & Co og det geniale fabeldyret Spiralis, stilte opp. (Vi har intervju med Franquin på side 4 her i bladet.) Interessant var også møtet med Jean-Claude Mézières, som sammen med Pierre Christin lager science fiction-serien Valérian (på skandinavisk omdøpt til Linda og Valentin). Mézières er en av Europas få politisk bevisste serietegnere; han er forsiktig venstreorientert, men ønsker ikke å opptre som misjonær med seriene sine. Mézières' og Christins holdninger kommer indirekte til syne, bl.a. ved at de gjerne tar de svakes parti, og ved at en kvinne har den ledende hovedrollen i Valérian.

Andre seriekunstnere som dukket opp i foredragssalen var Jean Roba fra Belgia, Daan Jippes fra Nederland og danskenes egen Freddy Milton. De to siste var blant deltakerne i et donaldistpanel som ble uventet interes-

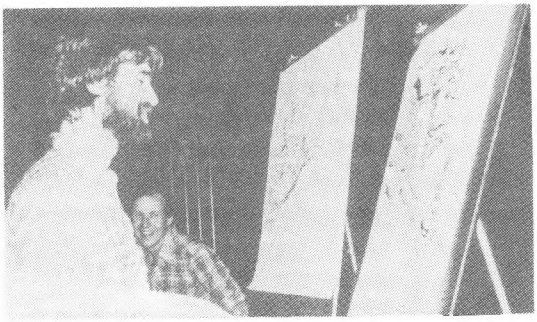

Daan Jippes og Jean-Claude Mezières ved tegnebrettet

1978

Av Jon Gisle

sant. Man tok bl.a. opp tegnernes situasjon vis-á-vis forlagene: I hvilken grad har tegnerne frihet til å lage hva de vil, uten at forlaget blander seg inn? Så lenge man holder seg til så vesentlige temaer, kan saktens seriøs donaldisme være på sin plass! Riktignok ville debatten ha blitt enda mer interessant om Gutenberghus - A/S Hjemmets moderforlag, som utgir de skandinaviske Donaldbladene - hadde deltatt. Men Gutenberghus torde ikke det ...

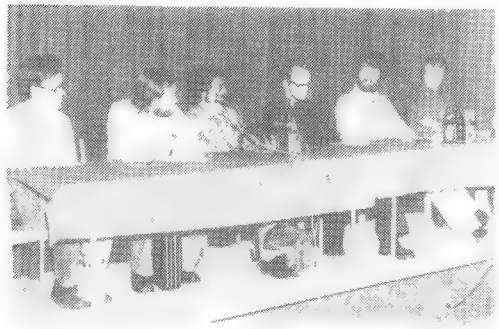

Donaldistpanelet. Fra venstre: Pål Jensen, Hans von Storch, Horst Schröder, Freddy Milton, Daan Jippes og Jöran Ribe

Magnus Knutsson

Donaldistarrangementet hadde fortjent større oppslutning fra publikum. Det samme kan sies om det møtet som ble holdt om statsstøtte til tegneserier, kanskje det viktigste arrangement på festivalen. I Sverige har man fått en statsstøtteordning; i løpet av de siste tre årene har det blitt utbetalt 400 000 skr. til svenske serier. Magnus Knutsson, formann i Seriefrämjandet, orienterte om støtteordningen og om hvorfor hans forening ikke er helt fornøyd med den. Ordningen gir nemlig først og fremst penger til allerede etablerte tegnere, mens nye talenter får små sjanser til å utvikle seg. Helst vil Seriefrämjandet ha importtoll på utenlandske serier, men dette kan by på handelspolitiske vanskeligheter. (Dette

(forts. side 15)

Leif Wølner:

KLATTEN ER

Hakke Hakkespett (Woody Woodpecker) har som tegnefilmfigur alltid appellert sterkt til undertegnedes barnslige sinn. Muligens manglet han Donald Ducks charme og mangesidige personlighet, noe han imidlertid tok igjen i ren og skjær eksentrisk galskap. Walter Lantz skapte Woody Woodpecker i 1940, og ble sammen med brødrene Dave og Max Fleischer (Popeye, Betty Boop etc.) Walt Disneys sterkeste konkurrenter på området humoristisk tegnefilm i de tidlige 40-årene.

Men som tegneserieskikkelse havnet Hakke Hakkespett i bakleksa i konkurransen. I likhet med Disneys Donald, Mikke og Langbein ble Hakke H. skapt for filmmediet, og senere kjørt opp som seriefigur i konkurranse med seg selv på lerretet; men i motsetning til Lantz hadde Disney på stallen store tegnerbegavelser som kunne gjenskape skikkelsene i serieform og videreutvikle dem temmelig uavhengig av deres film-"image" (Gottfredsen, Taliaferro, Barks, i kronologisk orden). Mens Popeye - Skipper'n - ble unnfanget som serie i 1929 av den geniale humoristen Segar, som ikke hadde noe å gjøre med filmutgaven som kom i 1932, og Segars tegneserie huskes den dag idag som et av tegneseriehistoriens glansnumre.

Imidlertid har nå Walter Lantz Productions, i samarbeide med det danske forlaget Interpresse, tatt et nytt og interessant initiativ i sin serieproduksjon, idet også Hakke Hakkespett omsider har kastet seg ut på det stadig mer omseggripende album-markedet, hvor det stort sett bare er de beste tegneseriene som overlever. Og oppgaven med å skape det første Hakke Hakkespett-albumet som kom ut i Danmark på forsommeren, gikk til den begavede danske tegner og tidsskriftredaktør Freddy Milton, kjent bl.a. for albumet Det Store Nys og tidsskriftene SEJL og Carl Barks & Co. Heftet er en internasjonal utgivelse, dog er det visstnok lite sannsynlig at det kommer ut i Norge.

Og det er stor synd. For Søren Spætte Album 1 (den danske originalutgaven som ligger til grunn for denne omtalen) er en

ikke KOMMET!

delikat og morsom og spennende (og tankevekkende, huffda!) billedbok for barn i alle aldre - la oss i hvert fall si fra 8 til 80. Den danske utgaven heter KLATTEN KOMMER.

Albumet åpner meget besteborgerlig med Hakke som hakker om tulipanene sine og drømmer om at haven hans skal bli den flotteste i byen i år. Drømmen smadres ettertrykkelig i neste øyeblikk idet et vesen fra verdensrommet kræsjlander i tulipanbedet. Vesenet er babylignende (men vokser påfallende sterkt i løpet av serien), og består av et sort hode med to store og bedende øyne i og fire små føtter under. Sterkt tilskyndet av barna Tipp og Topp tar Hakke småen til seg, og Klatten - som de straks døper ham - skaffer sin fosterfar grå fjær i hodet ved sin anderledeshet, som bl.a. fører Hakke og Klatten i fengsel og stort sett på kant med samfunnet forøvrig... Klatten kan ikke snakke, men han kan se og høre og tenke, og en intelligensprøve viser at han kan forutsi svarene før spørsmålene er blitt stillet! Via sine telepatiske evner avverger Klatten et innbrudd i en juvélforretning samt en katastrofe da en demning utenfor byen er i ferd med å ryke. - Med stor virak blir Klatten nå hyllet som byens helt. Klatten selv betrakter alt oppstyret omkring seg med store og tenksomme øyne.

En glatt og veltalende herre ved navn Hans Vig gjør nå sin entré i historien. Han påstår at han har telepatiske evner, at han kan oversette Klattens tanker, og at han bør overlates jobben som Klattens talerør. Hakke og barna lar seg lett dupere. Hans Vig lar Klatten "forutsi" at byens bank vil gå konkurs dagen etter - og fordi alle i panikk tar ut pengene sine for å redde dem, <u>går</u> banken konkurs. Neste skritt i Hans Vigs planer er å la Klatten

DET VAR KLATTEN DER FORURSAKET KAPEN!
KLATTEN IGJEN!
DET ER SKIKKELIG SKAPT NOK! VI ANHOLDTE DET BEST FOR JUVELTYVERI I GÅR! ER DER IKKE EN SAMMENHENG?
MULIG DEN AT KLATTEN OGSÅ FORUTSA NEDBRYTNINGEN AV DEMMEN?
DET OG VILLE FORHINDRE DET.

- som nå er blitt voksen - stille som borgermesterkandidat mot Valle Hvalross og la ham "forutsi" at han vil vinne valget - hvilket byens helt Klatten selvsagt gjør med stor margin til konkurrenten! Borgermesterkjeden blir så lagt om Hans Vigs hals - fordi den er altfor trang til at Klatten selv får den nedover hodet ...

I virkeligheten er nå Hans Vig blitt byens mektigste person, og gjennom Klatten sørger han for å legge på skatter og avgifter så han kan omgi seg (og Klatten) med all den luksus som utpinte skattebetalere kan formå. En gammel avis avslører imidlertid Hans Vig som en tidligere bedrager, og da Klattens popularitet som borgermester nå har sunket til nullpunktet finner Hans Vig det opportunt å stikke av med bykassen gjennom byens underjordiske kloakknett som løper ut i havnen hvor han kan komme seg usett vekk. Men da han dukker frem fra kloakknettet står Klatten og Hakke og barna og byens honoratiores der og tar imot ham - Klatten har nemlig forutsett hva Hans Vig ville gjøre!

På de 2 siste sidene skjer tingene meget raskt: Hans Vig anklager Klatten for å ha planlagt det hele og påstår at de to skulle dele utbyttet fra bykassen, men blir ikke trodd av noen. Et romskip lander på havnen og Klatten stiger ombord og farer sin vei, vekk fra menneskers krangel og svik. Dermed er vise-borgermester Valle Hvalross automatisk ny borgermester, og snapper bykassen fra Hans Vig. Og så slutter historien, overrumplende umoralsk, slik: Hans Vig minner Valle om at hans kampanjeleder ikke klarte å få ham valgt mens han selv fikk Klatten valgt - og at Valle allerede nå bør begynne å forberede neste valgkampanje. Og på null komma nix har Hans Vig overtatt hvervet som ny kampanjeleder og improviserer på stedet en ny valgkampanjeplan for den takknemlige og lettlurte Valle.

Med andre ord: Skurken i stykket får IKKE sin velfortjente straff ... Et meget dristig grep fra Freddy Miltons side, men på den måten lærer jo vi og barna at slike stygge menn finnes overalt og at vi må passe oss riktig godt for dem!

Jeg håper at ovenstående smakebit på den veldisponerte og ganske satiriske handlingen kan lokke albumfans'en til å sikre seg KLATTEN KOMMER fra Danmark. Når albumet er blitt litt av en kunstnerisk triumf for Freddy Milton, skyldes det minst av alt at dette dreier seg om en Hakke Hakkspett-historie. For hverken Hakke eller de to barna er så spennende figurer at de i seg selv er umaken verd å brodere en fortelling omkring, og jeg synes nok at de også hos Milton er blitt noe konvensjonelle. Men det som gjør inntrykk er, foruten historiens og tegningenes uomtvistelige kvalitet, Miltons nyskapninger Klatten og Hans Vig, som blir historiens egentlige hovedpersoner og som vi vil huske med varig glede.

Klatten er jo egentlig en tragisk og ensom outsider gjennom hele historien. Han har egentlig ingen kontakt med den kaotiske verden og menneskene omkring seg, og de store og uttrykksfulle øynene i det sorte hodet (som også utgjør kroppen), synes å reflektere de fleste menneskelige følelser unntatt ytterlighetene sinne og glede. Han er hele tiden en observatør, ikke en deltager. Det føles helt riktig at han

FESTIVAL 78 - forts. fra s. 11

avfødte følgende resignerte replikk fra en danske i salen: "Importtoll er umulig hos oss fordi vi er med i EF!")

Den danske forfatteren Dan Turell samlet nesten fullt hus under sitt humoristiske kåseri om tegneserier. Blant programpostene ellers kan nevnes en paneldiskusjon om bibliotekenes holdning til serier, et tema som er under livlig debatt i våre naboland for tiden. Under festivalen ble det også tid til to filmforestillinger; viktigst var den nye filmen fra Disney-studioene, The Rescuers. Noe mesterverk var den såmenn ikke, men den skiller seg fra mange tidligere produkter fra eventyrfabrikken i Burbanks ved en befriende mangel på søtladenhet. (Under tittelen Bernard og Bianca hadde filmen Oslo-premiere i desember, visstnok i klippet utgave på grunn av enkelte dramatiske scener.)

Utenfor foredragssalen hadde ymse spesialforretninger i tegneserier satt opp sine stands, og til glede for de kjøpe- og selgelystne ble festivalen - tradisjonen tro - avsluttet med en auksjon. Et tradisjonelt innslag var også utstillingen, men den var uforståelig minimal denne gangen. Det var festivalens største skuffelse.

Som man skjønner, skjer det ting i København når Runepress setter i gang. Norske serieinteresserte kan trygt ta turen nedover neste gang, og det blir antagelig kommende høst.

---

på siste side forsvinner like så mystisk og uforklarlig som han ankom på første. Og på denne måten blir Klatten også en poetisk skikkelse. Kanskje hadde han et budskap til oss?

Noe poetisk er det sannelig ikke over Hans Vig. Han er opportunisten personlig, en glatt og slimet froskeskikkelse som fører seg med dekadent eleganse og som vet å sno seg i enhver situasjon. Hans budskap til oss er at har du penger og anseelse kan du gjøre akkurat hva du vil - på andres bekostning. - Miltons behandling av figuren er ytterst delikat, og en vellykket variant av arten charmerende slyngel. Som Hakke sier det i seriens siste bilde: "Visse personer svømmer alltid ovenpå." Og Tipp svarer: "Ja, Hans Vig klarer seg nok uten Klatten."

Og det gjør han - han dukker opp igjen i Søren Spætte Album 2 ...

Høyst umoralsk, som før sagt.

SLUT

SISTE: Idet TEKST & TEGNING går i trykken, er det blitt bestemt at Miltons Hakke-album likevel skal utgis på norsk. (Red.)

Sams Brevkasse

Adresse: Jon Gisle, Glückstads gt. 5, Oslo 1

HERR redaktør,

Det har med tiden oppstått en del blader i Skandinavia om tegneserier etc. Selv om utvalget av tidsskrifter er bra, betyr dessverre ikke det at innholdsrammen er det. 9 av 10 tidsskrifter handler om Donald Duck og Walt Disney. Punktum. Det er vel og bra det, men av den grunn er Serieleseren kjærkommen for de som vil vite mer om andre tegneserier enn akkurat bare Donald Duck. (Undertegnedes kunnskaper er nøyaktig like snevre som innholdet av de "9" tidsskriftene.)

Problemet for meg er at jeg savner en oversikt over norske tegneseriehefter gjennom tidene. Jeg er fullstendig klar over hvor omfattende en slik fortegnelse vil bli, og også at Serieleseren ikke har basert seg på å være et "indexblad". Allikevel vil jeg spørre om følgende: Hvilke serier er kommet ut på norsk, når kom de ut, og hvor mange nummer kom pr. år? Skulle det bli for omfattende for Serieleseren å hjelpe meg med dette, ville jeg være veldig takknemlig om leserne ville bidra og skrive direkte til meg. Hvis resultatet av en eventuell personlig innsamling av opplysninger blir tilfredsstillende, skal jeg forsøke, såfremt interessen er stor nok, å offentliggjøre det.

Hilsen Tor Ødemark, Skårer terrasse 23, 1473 Skårer

Herr indeksør!

Et indeks over alle norske tegneserieutgivelser blir nok litt for svært å trykke i de ordinære numrene av bladet, men vi kan kanskje lage et eller flere ekstranumre ut av det. Så hvis du får noe materiale ferdig, er det bare å komme med det.

En begynnelse kunne jo være å ta kontakt med de forskjellige forlagene og be om å få bla gjennom deres arkiver. Dessuten vil Norsk Tegneserieakademi sikkert kunne hjelpe når det gjelder norske utgivelser av norske serier. Ellers oppfordrer jeg leserne til å ta direkte kontakt med Tor hvis dere kan hjelpe ham med prosjektet. Red.

●

JEG synes dere kunne skrive en artikkel om det amerikanske magasinet Mad. Det har jo kommet ut på norsk før. Jeg er også in-

teressert i å kjøpe amerikanske Mad eldre enn nr. 192, - og dessuten nr. 195.

Ellers takk for et fint blad, men det står for mye om Donald i det.

Hilsen John A. Johansen

Mad står på vår liste over mulige artikkeltemaer i 1979. Vi prøver også å begrense Donaldstoffet, men vi kommer ikke til å kutte det helt ut. Sam

•

HVOR eller hvordan kan man få tak i det danske Carl Barks & Co? Jeg vil gjerne ha kjøpt nr. 9.

Hilsen Lars Ole Bergersen

Henvend deg til Donaldistens redaksjon. Adressen finner du i Donaldistens annonse her i bladet. Hilsen Sam

•

HEI Sam!

Jeg er en fast leser av Asterix og har hele serien. Mitt spørsmål er følgende: Hvem skriver manuskriptet til Asterix etter René Goscinnys død? Da jeg leste siste Asterix, så jeg en tegning av Helan og Halvan, og det er ulikt Uderzo. Hvem tegner nå Asterix?

Asterix-elsker

Etter Goscinnys død kommer Albert Uderzo til å stå for både manuskript og tegninger til Asterix. Og dermed er begge dine spørsmål besvart. Tegningen av Helan og Halvan (Laurel og Hardy) er ikke ulikt Uderzo. Rundt omkring i Asterix-albumene har han og Goscinny gjemt en mengde karikaturer av kjente personer. Blant annet har de karikert to franske presidenter - Pompidou og Giscard d'Estaing -, dessuten seg selv (!), Frihetsstatuen i New York og danskenes reaksjonære skattefantom Mogens Glistrup. Vi har planer om en billedkavalkade av slike karikaturer fra Asterix her i bladet.

Hilsen Sam

VELLE ESPELAND:

Grovt overt

Nordisk Forlag har gjeve inntrykk av at dei har eit bevisst forhold til dei seriane dei trykker. Det nye bladet deira, Tumac, prøver i alle fall å gje ei realistisk skildring av tilhøvet mellom kvite og innfødde i u-landa. Dessutan har dei presentert dei svenskproduserte Fantomet-episodene, som høver betre til norske haldningar og oppfatning av korleis tilhøva er. Når Lee Falk oppfatter dei svenske episodene som radikale og sine eigne som upolitiske, viser dette berre eit gap mellom amerikansk og skandinavisk tankegang.

På denne bakgrunnen var det eit slag i ansiktet å lesa Agent X9 nr. 5, 1978. Eg kan ikkje minnast å ha lese så grove verkelegheitsforfalskingar i norske teikneseriar sidan Steve Canyon vart borte frå Skipper'n i femtiåra. Bladet slår til med to einsidig antikommunistiske historier. Det er Modesty Blaise: Terror i Østen og Paul Temple: Menneskejakten. Terror i Østen vart teikna i 1966 og går for seg i Vietnam, der Modesty og Villie deltek i kampane mot FNL. Desse vert konsekvent omtala med den nedsetjande nemninga Vietcong, dei er valdtektsmenn som liker å torturere fangar i hel, og FNL-leiarane er marionettar for heroinsmuglarar i Hong Kong! Kampen mot USA og Thieu er omtala som kamp mot deira eige land.

Nå er Modesty Blaise ein velteikna serie, - det kan ein ikkje seia om Paul Temple. Serien er sjuskete teikna, og historia er slik at det kjennest som om ein har lese dette fleire gonger før. Det er ikkje uvanleg i seriar at helten vert fanga av sadistiske mordarar, men det er uvanleg at desse vert identifiserte som leiarar i eksisterande land. Her er det partitoppane i Aust-Tyskland som driv menneskejakt på ei øy i Østersjøen. Jaktområdet er avgrensa av eit elektrisk gjerde, og jaktvåpna er pil og boge, armbrøst og gevær. Naturlegvis er kommunistane tjukke, og dumme nok til at Paul Temple kjem seg unna.

Fleire av serieblada frå Nordisk Forlag vert eigentleg redigerte i Sverige. Det gjeld Tumac og Agent X9, medan Fantomet nå og

ramp i AGENT X9

Tolv jegere skal delta, i tre grupper! Den første, bevæpnet med pil og bue, leter etter byttet i en time. Greier de ikke å felle noen, tar den andre gruppen, med armbrøst over ...

då avvik frå den svenske syster-utgåva. Dette nummeret av Agent X9 kom ut i Sverige som nr. 1/1977. Den gongen reagerte tre framståande medlemer av Seriefrämjandet, Rolf Lindby, Göran Ribe og Horst Schröder, med å anmelda bladet til presseombudsmannen for mellom anna "grovt förtal, hets mot politiskt oliktänkande och uppenbar verklighetsförfalskning". Klaga stranda diverre på formelle årsakar. Presseombudsmannen hadde ikkje noko med overtramp av denne typa. Seriar er ikkje hans bord. Men på bakgrunn av denne klaga er det ennå grovare av Nordisk Forlag å servere same smørja her i Noreg utan ein kommentar.

Den gongen Agent X9 skulle etablere seg på den norske marknaden, trykte dei ei episode av Johnny Hazard frå 1957: Titaniske Sonja hopper av (X9 nr. 1/1975). Her vert det fortalt om ei sovjetisk sportskvinne som hoppar av. Som supplement til denne episoda trykte redaksjonen ei utgreiing om "Avhoppere i serier og virkelighet" på inner-coveret. Dessutan utstyrte dei serien med ein hale der dei sa at dette måtte lesast som eit uttrykk for USAs syn i den kalde krigen. Det var den gongen; da var dei vel redde for at kritikk kunne skade bladet i startfasen. Nå kjenner dei seg tydelegvis tryggare, og vi får ingen kommentar om at Peter O'Donnell, som skreiv Terror i Østen i 1966, kanskje kan orsakast fordi han ikkje visste betre. Amerikansk propaganda dominerte nyheitsbyråa i 1966. Nei, vi får ingen kommentar. I staden får vi ei primitiv byråhistorie om eit mystisk fjell i Tibet.

Om ein vil arbeida for at teikneseriar skal verta tekne alvorleg som medium, er det ikkje seriekritikarane som i fyrste rekkje er hindringa. Det er heller forlaga, som gjev kritikarane so gode argument.

Erik Hørthe:

ATLANTIC

Edderkoppen og Fantastiske

Norsk tegneseriefandom har til nå for en stor del dreiet seg om donaldisme. Ikke noe galt om donaldismen - jeg er frelst sjøl, jeg. Det finnes bare så mye mer som også er bra. Noe av dette har vi allerede i Norge: Modesty Blaise (i Agent X9), Blueberry, Asterix, Prins Valiant osv. Og nå er Marvel Comics kommet.

Marvel ble i løpet av 60-åra det ledende tegneserieforlaget i USA. Det var flere årsaker til dette, markedet tørstet etter noe annet enn morsomme dyr og Julia Jones'er med kjærlighetsproblemer. Viktigst var det nok likevel at Stan Lee, en av Marvels tekstforfattere og nå redaktør, hadde en fantasi som de fleste ville ha gått til en psykiater med. Stan Lee, derimot, brukte fantasien til beste for tegneserieverdenen. Gode tegnere som Steve Ditko og Jack Kirby grep begjærlig tak i idéene, og resultatet: Edderkoppen (Ditko) og Fantastiske Fire (Kirby) var helt ulike de superheltene som allerede fantes. De likte ikke

Jack Kirbys Dr. Doom

BLUES

Fire endelig(?) i Norge

supertilværelsen, hadde vansker med seg sjøl, og tapte til og med for skurkene. Marvels lesere var en svært sammensatt gruppe. Barn og voksne leste heftene, og den eldre delen av publikum godtok ikke bare banale sort-hvitt-fortellinger. Derfor ble skurkene til Marvel mektige fyrer som dukket opp i hefte etter hefte. Kjeltringene - i alle fall de verste av dem - kunne ikke beseires, bare i beste fall holdes på avstand. Hør bare på navn som Dr. Doom, Galactus og Mephisto!

Sølvsurferen

Også bifigurene i Marvel-seriene var noe helt nytt. Det ble slutt på å tegne åttetall med armer og bein: . Stan Lees evne til å skape seriefigurer med stil ligger ikke langt tilbake for Carl Barks'! Se bare på Sølvsurferen (Fantastiske Fire nr. 3-4/1978); Lees skinnende seriefigur har inspirert Jack Kirby til helt nydelige tegninger. Sølvsurferen har av enkelte fått betegnelsen "tegneserienes Jesus". Når en leser det vi har fått av ham her i landet, er det forståelig. Skurken heter til og med Mephisto. - Både Sølvsurferen og onkel Skrue var opprinnelig bifigurer i fortellinger med andre hovedpersoner. Begge ble skapt av fantastiske kunstnere, og begge kom til å stjele mye av showet fra de andre figurene.

Nok skryt. Det er prisverdig at Atlantic satser på å få Mighty Marvel ut på det norske markedet.

Men måten dette blir gjort på, er fryktelig. Maken til elendig farvelegging som det en presterer i de første numrene av Edderkoppen og Fantastiske Fire har ikke jeg sett før, Hjemmets rosa himler i Donald-seriene inkludert. Røde/grønne ansikter, skifte av klesfarge bilde for bilde, ensfargete mennesker, fiolette himler - alt er her i rikt monn! Originalens håndteksting er selvsagt maskinskrevet her i landet; noe annet var heller ikke å vente. Verre er det at språket enkelte ganger er svært oppstyltet. Oversetteren må ha tatt denne jobben i en kaffepause. Eller har en for lettvinthets skyld latt danskene oversette, og så brukt deres teksting? Resultatet er i hvert fall at en ikke har klart å gjenskape Marvelserienes spesielle sjargong på norsk.

Det store grøsset fra Atlantic har jeg likevel ventet med til slutt. Som alle skikkelige forlag burde, bestemte en seg for å starte med originalhistoriene av Edderkoppen og Fantastiske Fire i de norske/nordiske utgavene av heftene. (De utgis så vidt jeg vet parallelt i Norge, Sverige og Danmark.) Men så starter en med den villeste utgivelsesrekkefølge. Edderkoppen nr. 2/1978 er f.eks. tydeligvis en historie som har startet før, og hvordan det hele ender, har vi ennå ikke fått vite her i landet. Tegnere/tusjere skifter fra hefte til hefte, og selv om deres navn blir oppgitt i de amerikanske utgavene, får vi ikke vite hvem som står bak, når seriene kommer hit. Nye figurer dukker plutselig opp, og forsvinner like plutselig. Der Marvel i USA henviser til tidligere nummer av bladet for å hjelpe leserne med å få sammenheng i historiene, skriver Atlantic noe sånt som at "dette er en helt annen historie". Kort sagt: Det er forvirrende å lese Marvel i Norge.

Derfor, kjære Atlantic: Vær så snill å redigere Marvels skatter bedre. La være å kutte ut navnene på opphavsmennene. Legg mer vekt på farvelegginga, den originale er jo helt utmerket. Prøv å få til en bedre oversettelse av historiene. Hvis rotet fortsetter, kan dere risikere at Norge bekrefter betegnelsen "tegneserienes u-land", der det er umulig å introdusere gode serier.

VED EN FEIL var navnet på forfatteren av Johan Vilde-omtalen i Serieleseren nr. 6 falt ut. Artikkelen var skrevet av Pål Jensen. **Red.**

PANOPTIKON

Dag Hammerskjölds Alle 40.
DK - 2100 København Ø, Danmark.
Tlf. (01) 38 03 72 Giro 1 28 39 01

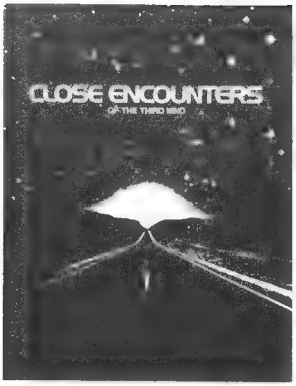

THE DEEP
Columbia Pictures 1977
Instruktør: Peter Yates

Med NICK NOLTE, ROBERT SHAW, JACQUELINE BISSET, LOU GOSSETT, ELI WALLACH mfl

Peter Benchley's (forfatteren til JAWS) superspændende undervandsgyser.

Fra Columbia Pictures 8 MM
120 meter (ca.16 minutter) farve tone DKR.298,00

CLOSE ENCOUNTERS OF THE THIRD KIND
Columbia Pictures 1977
Instruktør: Steven Spielberg

Med RICHARD DREYFUSS, FRANCOIS TRUFFAUT, TERI GARR mfl

Spielbergs geniale science fiction-film med Douglas Trumbulls fine special effects.

Fra Columbia Pictures 8 MM
120 meter (ca.16 minutter) farve tone DKR.298,00

STAR WARS
Twentieth Century-Fox 1977
Instruktør: George Lucas

Med MARK HAMILL, CARRIE FISHER, HARRISON FORD, ALEC GUINNESS, PETER CUSHING.

Filmhistoriens største succes - og den største eventyrfilm, der er lavet!

Fra Ken Films
120 meter (ca.18 minutter) farve tone DKR.345,00

INTERNATIONAL VELVET
Metro-Goldwyn-Mayer 1978
Instruktør: Bryan Forbes

Med TATUM O'NEAL, CHRISTOPHER PLUMMER, NANETTE NEWMAN mfl

En ægte gammeldags familiefilm med spænding og tårer.

Fra M-G-M Super 8
120 meter (ca.18 minutter) farve tone DKR.365,00

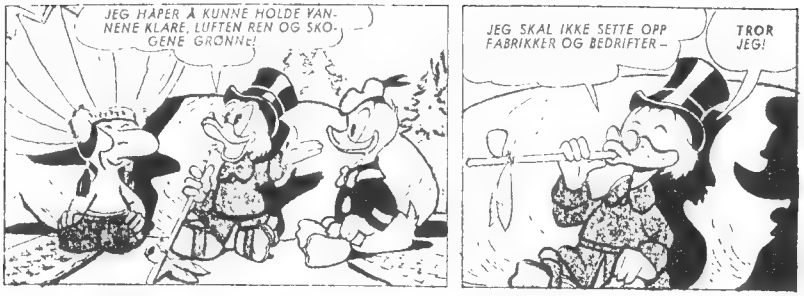
JEG HÅPER Å KUNNE HOLDE VANNENE KLARE, LUFTEN REN OG SKOGENE GRØNNE!
JEG SKAL IKKE SETTE OPP FABRIKKER OG BEDRIFTER –
TROR JEG!

Leif Wølner:

Onkel Skrue og

Begrepet "bakgrunnsforskning" i den donaldistiske "vitenskap" ble lansert i det første, og dessverre eneste utkomne nr. av Totto Erichsens tidsskrift "The Old Master's Secret". Det dreide seg der om en artikkel som barksist Nils Opdahl - en ekte gammeldonaldist - oppdaget i National Geographic Magazine's mainummer 1931, hvor Carl Barks åpenbart må ha funnet en del av bakgrunnsstoffet til sin kanskje mest navngjetne Donald Duck-serie Lost in the Andes, eller Eggemysteriet på norsk.

Som en enda ektere gammeldonaldist synes jeg at sådan bakgrunnsforskning er en glimrende interessegren å henge seg opp i for vi av oss som ofte og gjerne plukker frukter fra tegneseriegranskernes hobbytre! - Og i bladet Norsk natur nr. 1/1974 har jeg selv kommet over et historisk stoff helt fra 1855 som ikke kan ha vært ukjent for den samme Carl Barks.

For å begynne med det historiske:

En av de største skampletter på det hvite Amerikas våpenskjold er de europeiske innvandreres nesten totale utrydddelse av den "indianske" urbefolkningen i det store landet som erobrerne først trodde var India. - I 1855 meddelte den amerikanske regjeringen indianerne av Duwamish-stammen i staten Washington at regjeringen ønsket å "kjøpe" stammens landområder, mot at det ble opprettet fredede reservater for stammebefolkningen. I sitt svarbrev (oversatt og referert i sin helhet i Norsk Natur 1/1974) til president Franklin Pierce skriver stammens høvding Seathl blant annet dette:

> "Den store høvding i Washington har sendt bud om at han ønsker å kjøpe vårt land. Den store høvding forsikrer oss også om sitt vennskap og sin godvilje. Dette er vennlig av ham, ettersom vi vet at han ikke trenger vårt vennskap. Men vi vil tenke over ditt tilbud, ettersom vi vet at hvis vi ikke gjør det, da vil den hvite mann komme med våpen og ta vårt land."

"Hvordan kan du kjøpe eller selge himmelen - varmen fra jorden? Tanken er fremmed for oss. Vi eier ikke luftens renhet eller glitteret i vannet. Hvordan kan du da kjøpe det av oss?"

"(Den hvite mann) er en fremmed som kommer om natten og røver fra landet alt han trenger. Jorden er ikke hans bror, men hans fiende, og når han har pint den ut, drar han videre."

"Luften er dyrebar for den røde mann. For alt levende ånder i den samme luften - dyrene, trærne, mennesket. Det ser ikke ut til at den hvite mann bryr seg om den luften han puster i. Lik en døende mann er han ufølsom for stanken."

Pygméindianernes land

"Hvis jeg bestemmer meg for å akseptere, vil jeg stille en betingelse. Den hvite mann må behandle dyrene som om de var hans brødre."

I 1957, 102 år senere, kjøpte Skrue McDuck av eiendomsmegleren Fortau-Sam et stort og ubebodd landområde "nord for den store sjø", for å trekke seg tilbake dit med pengebingen sin, bo der for bestandig og leve et avsondret liv i pakt med naturen, langt borte fra det stinkende og industriforsøplede Andeby. Sammen med Donald og guttene drar han på inspeksjonsreise til sin nye landeiendom oppe i ødemarken. Det viser seg at landet er uhyre rikt på alle slags verdifulle mineraler, og Skrues faste forsett om ikke å ødelegge den uberørte naturen ved å anlegge profitabel storindustri, er stadig vaklende.

Men hva enda viktigere er: Landet viser seg å være bebodd - nemlig av en stor stamme av små pygméindianere som har eiet landet i århundrer og som snakker på verseføtter! Skrues første reaksjon på oppdagelsen er - med våpen i hånd - å ville kreve leie av indianerne for landet, men indianernes minipiler skremmer Skrue m/familie til rask retrett. Imidlertid kidnapper de en av småfolket og tar ham med seg, for å komme i forhandlingsposisjon og forsikre indianerne om sine fredelige hensikter. Forbløffende nok viser det seg at indianerne er i stand til å snakke med dyrene! og disse røper inntrengernes gjemmested. De blir tatt til fange og ført tilbake til pygméfolkets leir, hvor høvdingen konfronterer Skrue og spør ham hva han har i deres land å gjøre. Skrue svarer at landet er hans, og viser frem kjøpekontrakten. Høvdingen leser kontrakten, og sier så:

"Hvem har skrevet disse tegn?
Solen eller himlens regn?
Fugl i sky og fisk i vann
har de gitt deg dette land?
Vindens sus ved aftentid,
eller vintersnøen hvit?
Eller kanskje lyn og torden

sa at kjøpet var i orden?
Et papir med skrifttegn på,
tror du dyr kan det forstå?
Tror du elgen her, min bror,
godtar eiendomsmeglerord?
Ingen, ingen, ingen kan
selge dette frie land."

Hvorpå høvdingen river kontrakten i stykker, og Skrue må gå inn på indianernes egne betingelser. Disse består i at Donald må utføre den enorme heltegjerning å uskadeliggjøre en gigantisk størje som alltid truer indianernes liv til vanns, hvoretter han og Skrue og guttene vil bli akseptert som stammens og dyrenes brødre. Denne oppgaven klarer Donald (og guttene) - og Skrue kan omsider diktere sine betingelser. En klok liten indianer smugler en potent blanding av de lokale naturmineraler i Skrues fredspipe, og landbesitteren må i hast fraktes tilbake til Andeby og et sykehusopphold. - Da han kommer til seg selv igjen noen dager senere, lovpriser Skrue den herlige duften fra byens fabrikkpiper og bestemmer seg for å bo i Andeby for bestandig ...

Carl Barks' langhistorie (one-shot) Land of the Pygmy Indians fra 1957 kom i norsk Donald Duck & Co. nr. 52/1961-3/1962 som fortsettelsesserien Pygméindianernes land. Det kan ikke være særlig tvil om at Barks har lest høvding Seathls brev fra 1855 - eller at han på annen måte har hatt kjennskap til den filosofi som brevet gir uttrykk for. Et fremtredende trekk er jo indianernes sterke fornemmelse av brorskap med alt levende, og av ansvar for den naturen som de bruker og forvalter i sitt daglige liv, men som ingen eier. Denne naturfilosofi er et kjernepunkt i indianernes religion.

Den hvite manns religion befaler derimot menneskene at de skal "vorde fruktbare og bli mange og oppfyll jorden og legg den under eder, og råd over fiskene i havet og over fuglene under himmelen og over hvert dyr som rører seg på jorden!"

Amen.

I historien om Pygméindianernes land er det Skrue McDuck som representerer den imperialistiske hvite mann, en erketypisk misjonær for "sivilisasjonen" som - etter guddommelig fullmakt? - underlegger seg nytt land og undertrykker minoritetene og utpiner jorden og naturens rikdommer. Riktignok lover han naturfolket at han ikke vil gjøre dette, men han tilføyer et megetsigende "tror jeg" for seg selv! Og tidligere i historien har vi sett hvordan Skrue, på tross av sine løfter til Donald og guttene om å la landet være i fred, fortsetter å drømme om mengder av måter å utnytte naturen industrielt og profitabelt på. Og i stedet for å komme Donald til unnsetning i dennes ytterst heroiske kamp mot kjempestørja og for Skrues egne interesser hos pygméfolket,

sitter han med dollar i auga og siler naturmineralene i nette små hauger - hvilket dog frelser Donalds liv fordi guttene lager en stromboliumpille av mineralene og kaster i størjas gap, hvilket igjen fører til at størja kaster seg selv på land og utånder, hvoretter Donald spaserer ut av kjempefiskens gap som densstolte beseirer.

Så langt imperialisten og naturverneren og familieoverhodet onkel Skrue ...

Men i tillegg til å vise oss imperialist Skrue McDuck på sitt charmerende verste, har historien om pygméindianerne et budskap til oss, nemlig budskapet fra høvding Seathl i 1855 til samtid og ettertid. Og dette budskap om naturens brorskap lar Barks på vakreste måte symbolisere ved at han gir sine indianere evnen til å forstå og snakke dyrenes språk, ved å la dyrene og menneskene forstå og respektere og hjelpe hverandre som likeverdige vesener!

Og så lar han sine pygméindianere uttrykke seg i ytterst poetiske vendinger, i originalen etter erklært forbilde av Longfellow's store "indianske" heltedikt Song of Hiawatha fra 1855 (!), mens den norske oversettelsen er smidd om i en helt annen, og etter min mening ikke mindre poetisk rytme - og dertil på rim! At indianerne ikke bare snakker, men også tenker på verseføtter er dessuten et ustyrtelig komisk innfall ...

Et tredje kildeskrift til historien om Pygméindianernes land kan dessuten påvises: Nemlig Carl Barks' egen langhistorie fra

1945, Mystery of the Swamp, som kom i norsk Donald i nr. 34-37/1976 - en smule forsinket, kanskje - under tittelen Mysteriet i Surklemark-sumpene. I denne fortellingen er det Donald og guttene som utforsker et øde og mystisk sumpområde hvor de kommer i klammeri med, og tas til fange av nok et minifolk, gnøttegnomene kallet. Plasshensyn tilsier at jeg ikke går nærmere inn på denne historien, som i hvert fall er velkjent nok blant donaldister. Historien er på det nærmeste helt parallell med beretningen fra 1957. Den store forskjellen mellom dem ligger i Skrues medvirkning i Pygméindianernes land og hans viktige betydning her som symbolet på erobreren og herskeren. - Således blir Mysteriet i Surklemark-sumpene som en ren underholdningshistorie å regne, uten dypere mening - men det er STOR underholdning ...

Gnøttegnomer m/høvding

For kort å vende tilbake til poesien, så synes nok jeg at den lette og flytende norske omdiktningen av Barks' klassisistiske verseføtter fungerer morsommere som barnelesning enn originalen gjør. (Og det er jo for barna at de fleste tegneserier er laget; vi voksne som leker at vi er "forskere" glemmer så lett akkurat dét!) Men det er beklagelig at oversetteren mot slutten av pygméhøvdingens tidligere siterte monolog plutselig glipper helt i såvel poesien som i gjengivelsen av innholdet hos Barks: "Ingen, ingen, ingen kan/selge dette frie land" er unektelig en nokså maktløs gjendiktning av de 4 siste maktfulle linjene i originalen!

Så altså, til slutt og for sammenligningens skyld, høvding Carl Barks' egen versjon anno 1957:

"By whom was this token given?
By whose hands these written scratches?
Did the sun from high above you
sell you all these lands and waters?
Did the winds that bend the pine trees?
Did the snows that fall in winter?
Did the rain, shower or the lightning
sign away these forests to you?

Me no believe that such a token
would be honored by the fishes,
by the creatures of the forest,
by the birds we call our brothers,
in the land of the Peeweegas!
None could sign away these woodlands,
none could have the right or reason,
but the chiefs of all the brothers
in a powwow with the seasons!"

Ugh.

SHAKESPEARE SOM TEGNESERIE

DET FINSKE forlaget Leska har etablert seg i Norge og satser meget pretensiøst med en tegneserieversjon av tre av Shakespeares skuespill, Hamlet, Romeo og Julie og Stormen, laget av italieneren Gianni De Luca. Seriene er et interessant formeksperiment, der man bruker store enkeltbilder hvor personene kan forekomme opptil et dusin ganger i samme bilde. Et bilde kan derfor romme en hel rekke tradisjonelle tegneseriebilder! Verre er det med innholdet. Det blir såre lite igjen av fader Shakespeare ...

Gianni De Lucas Romeo og Julie

Et tidsskrift om tegneserier.
Og en forening.

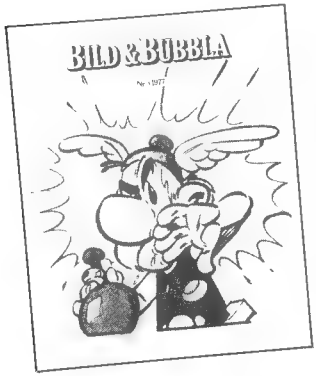

Foreningen heter Seriefrämjandet. Hittil har den bare eksistert i Sverige. Men nå holder norske serievenner på å organisere en egen avdeling av SeF.

Seriefrämjandet arbeider for bedre serier og for flere svenske serier — og ikke uten suksess. En sterk norsk avdeling av SeF kan utnytte erfaringene fra Sverige til å fremme en tilsvarende utvikling i Norge.

Tidsskriftet heter Bild & Bubbla — "nok det beste og mest allsidige serietidsskrift i Skandinavia" (Jon Gisle i Serieleseren). Medlemskap i Seriefrämjandet omfatter abonnement på bladet. Bild & Bubbla inneholder analyser, presentasjon av forskjellige tegneserier, debatt, anmeldelser, spørrespalte mm. Og det følger med et bilag med annonser.

Som medlem av Seriefrämjandet får du ikke bare Bild & Bubbla, men også en omfangsrik katalog over seriebøker og blader fra både USA og Europa, som du kan bestille til reduserte priser (ekstra sterkt reduserte for medlemmer utenfor Sverige, som kan trekke fra den svenske momsen!)

Medlemskap i Seriefrämjandet koster 34 norske kroner per år (22:50 kr. for elever i den videregående skolen eller på lavere skoletrinn.)

Vil du ha mer informasjon om Seriefrämjandet, skriv til Jon Gisle, Glückstads gate 5, Oslo 1, eller til Seriefrämjandet, Västmannagatan 48, S-113 25 Stockholm, Sverige. Eller betal kontingenten direkte inn på vår (svenske) postgirokonto nr. 173615-6.

SERIEFRÄMJANDET

NEWS-NEWS-NEWS!

DEN FRANSKE tegneserien Les Schtroumpfs markedsføres nå i Norge under tittelen Smurfene. I løpet av 1978 har vi i tur og orden opplevd Smurfene på film, på corn flakes-pakker og på plate, og fra og med januar 1979 går serien i Allers. Smurfene er altså blitt gjenstand for et dyktig timet reklameopplegg, og det skulle forbause meg mye hvis de ikke til slutt får sitt eget tegneseriehefte på norsk.

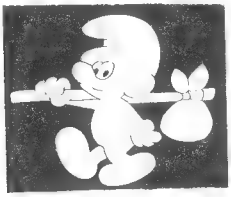

All denne kommersialismen til tross er Smurfene en kvalitetsserie som både voksne og barn kan ha glede av. Den handler om noen små, nisselignende vesener som lever i en isolert landsby og snakker et særeget språk, hvor ordet smurf stadig puttes inn i stedet for vanlige norske (eller franske) ord. Smurf er et universalord som kan bety hva som helst! Persongalleriet er stort, og selv om smurfene er praktisk talt like av utseende, har hver av dem sin egen personlighet. Serien startet allerede for 20 år siden i det franske seriemagasinet Spirou, og mannen bak den er den 50 år gamle Pierre Culliford, en av de mange dyktige tegnerne av "Goscinny-generasjonen" i fransk og belgisk seriekunst. Som tegner bruker han psevdonymet Peyo.

•

LUCKY LUKE og Asterix går videre, trass i manusforfatteren René Goscinnys død. I begge tilfeller blir det til at tegneren overtar også som forfatter. For Morris er dette ikke noe nytt; det var faktisk han som skapte Lucky Luke i 1947, og de første åtte årene både skrev og tegnet han serien, før Goscinny altså overtok forfatterjobben. Mer spennende blir det hvordan Albert Uderzo alene skal klare Asterix, som i alle år har vært et produkt av samarbeidet mellom ham og Goscinny.

NEWS-NEWS-NEWS!

Før han døde, rakk Goscinny å skrive et nytt Asterix-album, Asterix i Belgia. Serien skal visstnok foreligge ferdig tegnet fra Uderzos side, men den blir foreløpig ikke utgitt. Uderzo begrunner dette med sin sorg over vennens tidlige død.

Hvordan det går med Goscinnys tredje serie, Iznogood, er foreløpig uvisst.

■

SISTE NYTT for tegneseriefans som planlegger å besøke Sverige i løpet av vinteren: Nationalmuseum i Stockholm åpnet 11. januar en spesialutstilling av eldre og nyere svenske tegneserier.

●

NORSK SKOLEBLAD nr. 26/1978 inneholder en lang artikkel av Arild Bjotveit om de forskjellige virkemidler som brukes i tegneserier. For spesielt interesserte gir den atskillig å tygge på, men den er holdt i et tungt språk som nok gjør den vanskelig tilgjengelig for lesere uten forhåndskunnskaper om serier.

HER ER KAFFEN HERR PUTTE, OG JEG HAR SKÅRET OPP ET STORT STYKKE BLØTKAKE TIL DEG.
ÅÅ! BLØTKAKE! AKKURAT HVA JEG LIKER, PRIPP!
?
EN DAG I PUTTEBOS HAVE.
1-140

PUTTE eller Panda, som han heter på originalspråket (som er nederlandsk), forsvant plutselig fra Aftenpostens spalter i begynnelsen av november. Det tegneserieinteresserte Norge holdt pusten i åndeløs spenning og harme. Putte har gått i Aftenposten i en mannsalder, og det ville være en uhyrlighet av kosmiske dimensjoner om avisens redaksjon nå skulle finne på å pensjonere ham. Sinte leserbrev ble til i sene høstkvelder. Og rette vedkommende i avisens redaksjon må ha tatt sjølkritikk, for den 29. november var Putte tilbake, og alt var som før.

Nei, ikke alt, forresten. Den nye versjonen av Putte har nemlig snakkebobler i stedet for en mer omfattende novelletekst

NEWS-NEWS-NEWS!

plassert under bildene. Og dermed forsvinner noe av seriens særpreg, som lå i den litt underfundige og ironiske teksten, som for øvrig var glimrende oversatt til norsk.

•

A/S HJEMMET slår virkelig et slag for tegneserieklassikerne denne vinteren. Årets bok i den store Disney-serien er Donald Duck 365, en komplett norsk utgave av den italienske Paperino 365, som Leif Wølner hadde en omtale av i Serieleseren nr. 4. Det dreier seg om kortserier av forfatteren Bob Karp og den berømte tegneren Al Taliaferro fra årene 1936-45.

Tre av årets julehefter inneholder klassikere. Knoll og Tott-heftet består av serier av H.H. Knerr fra 1939. I Fiinbeck finner vi historier av selveste George McManus, elegant tegnet og fulle av småabsurde detaljer. Seriene er blitt til under krigen, men bærer ikke preg av det. Det tredje juleheftet som har interesse for feinschmeckere er Blondie, som inneholder serier av ukjent årgang, men signert Chic Young.

Og som om ikke det var nok, satser Hjemmet nå også på nyutgivelse av de eldste numrene av Donald Duck & Co. fra 1948-49. Nyutgivelsene er fotografiske opptrykk av førsteutgavene. Nr. 1/1948 er allerede kommet, og bærer dessverre preg av at reprofotografen ikke kan ha stilt kameraet helt skarpt. Denne besynderlige og unødvendige slurv gjør teksten litt vanskelig å lese.

•

I SVERIGE har det blitt debatt omkring Tintin. Det begynte med at forlaget Carlsen/if utgav Tintin i Congo, som Hergé laget så tidlig som i 1930, og som utvilsomt inneholder vurderinger som vi i dag vil kalle rasistiske. Journalisten Kerstin Stjärne rykket ut i en dagsavis med et åpent brev til justisministeren, der hun hevdet at Tintin-serien stred mot svensk lov, som forbyr hets mot en folkegruppe. Albumet "tar priset i ohöljd rasism", mente hun.

NEWS-NEWS-NEWS!

Forlagssjefen i Carlsen/if, Arne Mossberg, svarte med å beskylde Kerstin Stjärne for å være puritansk og preget av et "grinigt, negativt och ogeneröst synssätt". Han forsvarte utgivelsen av albummet med at man hadde forsynt det med et forklarende forord.

•

STRAFFELOVRÅDET har vurdert om det bør innføres forbud mot salg av tegneserier om krig, væpnet kamp og kriminalitet til barn under 14 år. I sin innstilling, som forelå omkring nyttår, anbefaler rådet med 5 mot 1 stemme at man foreløpig ikke vedtar noe slikt forbud.

Idet TEKST & TEGNING skal gå i trykken, kommer nyheten om at Kristelig Folkepartis Kjell Magne Bondevik overveier å fremme et lovforslag om sensur av serier som inneholder vold. Det er imidlertid meget tvilsomt om et slikt forslag vil bli vedtatt i Stortinget.

MAFALDA og hennes venner fra Joaquín Lavados tegneserie av samme navn er blitt gjennomgangsfigurer i UNICEFs kampanje for det internasjonale barneåret 1979. Det er blant annet utgitt en deklarasjon om barnas rettigheter, illustrert med Mafalda-tegninger.

I AVISEN I DAG STO DET AT 43 MILLIONER BARN ARBEIDER UNDER ELENDIGE FORHOLD
FORSTÅR DU? 43 MILLIONER BARN MÅ ARBEIDE FOR Å KUNNE LEVE!

ITALIA er som kjent opphavslandet til den disneyistiske "Jeg"-serien. Nylig har forlaget Mondadori utgitt en ny bok i serien, Noi Qui Quo Qua - Vi Ole Dole Doffen. Boka inneholder antikke langserier av Carl Barks.

Italia-reisende lesere bør dessuten være oppmerksomme på at Bompianis forlag kort før jul lanserte Tutta Mafalda, en murstein av en bok med samtlige Mafalda-striper fra starten i 1964 til serien gikk inn ti år senere.

Undersøkelser viser at tegneseriene sannsynligvis har en større leserskare enn både bøker, ukeblad og aviser.
Minst 300 millioner lesere verden over kaster seg over serieheftene når de kommer, og 90% av alle voksne amerikanere leser serier jevnlig.
Det er tegneseriene på godt og vondt Tor Edvin Dahl skriver om i denne boka. Med en omfattende stoffmengde som utgangspunkt diskuterer han hvorfor barn og voksne leser tegneserier, hvordan stoffet virker på dem og hva som kan gjøres for å bedre kvaliteten.
Boka er full av illustrasjoner og eksempler fra tegneseriefloraen.

Til salgs hos alle bokhandlere

Tiden NORSK FORLAG

BLADET OM DONALD

Hvorfor er ikke Donald hva han var?
Er fetter Anton en gås?
Hvem tegnet hvilke serier?
Hvordan samle på Donald Duck?
Hvorvidt ligger Andeby?
Hvem bestemmer hva som skal stå i Donald?
DONALDISTEN prøver å gi svar på dette, og mye annet.

DONALDISTEN kom første gang okt. 1973. Siden da er 20 nr. utgitt. Som et jubileumstilbud kan du nå få samtlige (unntatt nr.6) for

kun kr 75

i alt over 600 sider interessant lesestoff, eller som 5-10 billigbøker.

DONALDISTEN bringer klipp fra en mengde forskjellige serier, også sjeldenheter du antagelig aldri har sett før.

Medlemskap i GAMMELDONALDISMENS VENNER inkl. abonnement på 4 nr. av DONALDISTEN og koster kr. 20

DONALDISTEN v/Pål Jensen
Kråkstadvn.3, 1400 Ski
Postgiro 3 75 13 85

GAMMELDONALDISMENS VENNER
G D V
ENHET PÅ GAMMELDONALDISMENS LARVIK

Vi har også annen litteratur for Donaldvenner:

Biografien om Onkel Skrue (USAsk) - kr 16
HAMBURGER DONALDIST (tysk) 12 nr., samlet kr 120
CARL BARKS & CO (dansk) - 11 nr., samlet kr 110
OMS - norsk - kr 5
NAFS(k)uriren - svensk - 3 nr., samlet kr 13

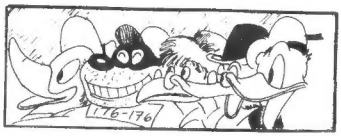

5 ÅRG. DONALDISTEN - KUN 75 KR

Porto inkl. i prisene ved forskuddsbetaling over postgiro 3 75 13 85. Ellers et tillegg på kr. 10 pr. bestilling i oppkravsgebyr.

VIKTIG MELDING:

DITT ABONNEMENT UTLØPER I OG MED DETTE NR. DU SPARER EN STRESSET REDAKSJON FOR MYE UNØDIG ARBEID VED Å BETALE MED ÉN GANG. SETT KR. 20,- INN PÅ POSTGIROKTO. 2 29 43 79. ADRESSE: JON GISLE, GLÜCKSTADS GT. 5, OSLO 1.

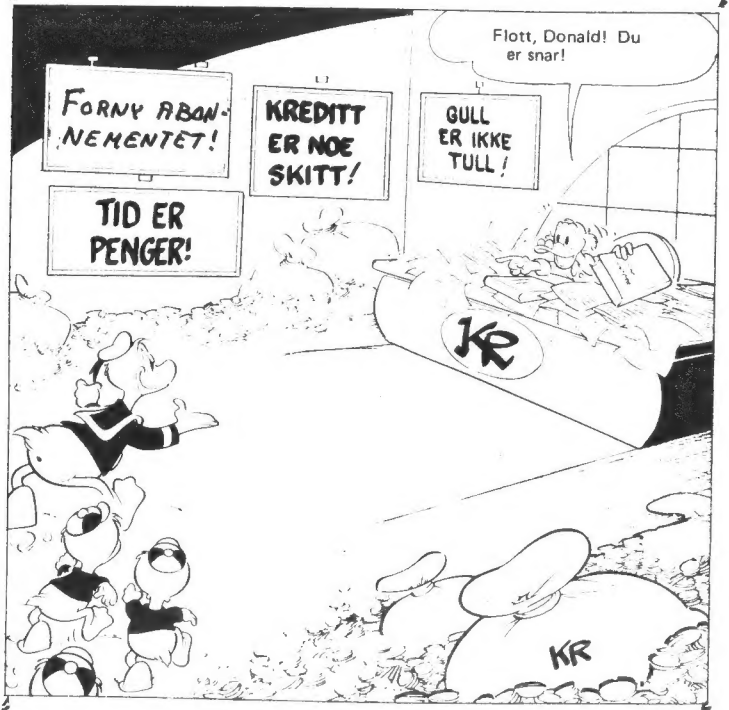

(HAR DU BETALT I LØPET AV HØSTEN OG VINTEREN, KAN DU GLEMME DET HELE.)